

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Факультет психології, історії та соціології
Кафедра історії, археології та методики викладання

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректорка з навчальної та
науково-педагогічної роботи,

голова науково-методичної ради

Дар'я МАЛЬЧИКОВА

«06» березня 2023р.

Програма атестації здобувачів вищої освіти
(у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи (проєкту))

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 014 Середня освіта, спеціалізація 014.03 Історія

Освітня програма Середня освіта (історія)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Форма навчання денна, заочна

ПОГОДЖЕНО

на засіданні науково-методичної ради

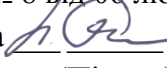
факультету психології, історії та соціології

Голова НМР

Наталя ТАВРОВЕЦЬКА

«13» лютого 2023 р., пр. № 5

Івано-Франківськ, 2023 р.

Затверджено на засіданні кафедри
історії, археології та методики викладання
Протокол № 8 від 06 лютого 2023 р.
Завідувачка Наталя КУЗОВОВА
(Підпис)

Пояснювальна записка:

Форма атестації здобувачів вищої освіти (публічний захист кваліфікаційної роботи) або публічна демонстрація творчого проекту відповідає вимогам атестації на здобуття кваліфікації «вчитель історії».

Сучасні умови роботи вчителя історії вимагають від випускників спеціальності 014 Середня освіта спеціалізації 014.03 Історія:

- глибокого знання новітніх здобутків історичної науки та педагогіки;
- національної самосвідомості майбутніх спеціалістів, високих морально-етичних переконань;
- навичок наукового аналізу, спрямованих на забезпечення самостійного осмислення закономірностей історичного розвитку;
- практичних навичок роботи з історичними джерелами з історії, навчальною, методичною і науковою літературою;
- умінь застосовувати набуті знання з історії України та всесвітній історії у майбутній професійній діяльності;
- засвоєння історичного досвіду, оволодіння новітніми науковими досягненнями в галузі педагогічної науки для впровадження їх у процес загальноосвітньої та суспільно-гуманітарної підготовки майбутніх спеціалістів;
- вміння визначати мету та завдання шкільних курсів історії та правознавства;
- вміння аналізувати навчальну програму та навчально-методичну літературу;
- вміння складати плани-конспекти уроків, визначати тип та форму уроку;
- володіти методами та основними прийомами навчання історії та правознавства, перевірки знань та умінь учнів в умовах Нової української школи (далі – НУШ);
- вміння розробляти завдання та тести для перевірки знань та умінь учнів з урахуванням видів оцінювання НУШ;
- вести педагогічне спостереження.

Рекомендована програма атестації складена на основі освітньо-професійної програми Середня освіта (історія), містить загальні, фахові компетентності та програмні результати навчання, критерії оцінювання та перелік рекомендованої літератури.

При написанні та захисті кваліфікаційної роботи здобувач має продемонструвати набуті загальні та фахові компетентності, а саме:

Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов
Загальні компетентності (ЗК)	<ol style="list-style-type: none">1. Знання та розуміння предметної галузі, професії; основних концепцій, базових категорій, історичних понять;2. Здатність до безперервного та активного навчання, самоосвіти, постійного підвищення кваліфікації;3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;4. Здатність спілкуватися державною мовою, вміння правильно, логічно, ясно будувати своє усне й писемне мовлення;5. Здатність до міжособистісного спілкування; вміння працювати в команді, мотивувати людей та досягати спільної мети; розуміння та повага до різноманітності та мультикультурності;6. Здатність діяти з урахуванням соціальної відповідальності та громадянських зобов'язань, з повагою ставитися до права й закону, дотримуватись академічної доброчесності;

	<ol style="list-style-type: none"> 7. Здатність визначати, формулювати та розв'язувати проблеми, аналізувати соціально-значущі процеси та приймати обґрунтовані рішення; 8. Здатність розуміти значення інформації в сучасному суспільстві, відповідально ставитися до питань інформаційної безпеки; 9. Уміння знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різноманітних джерел; здатність використовувати інформаційно-комунікативні технології; 10. Володіння необхідними навичками професійного спілкування другою (іноземною) мовою
<p>Фахові компетентності спеціальності (ФК)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знати основи теорії історичного розвитку та методології історії; 2. Мати уявлення про етапи становлення та розвитку історії як науки, знати її основні напрямки та школи, зарубіжні та вітчизняні історіографічні концепції, її представників; 3. Знати закономірності розвитку історичних процесів та конкретний фактичний матеріал з історії країн світу; 4. Мати ґрунтовні знання з історії України, давати їй аналіз в загальноєвропейському контексті, розуміти суть європейського антропогенезу і процесу формування українського народу; 5. Знати основи археології, етнології, архівознавства, музеєзнавства та спеціальних історичних дисциплін; 6. Знати явища й процеси української та зарубіжної культури; 7. Знати основи методики викладання історії в загальноосвітніх навчальних закладах; 8. Знати методи наукових досліджень; 9. Знати сучасні засоби комунікацій та інформації; 10. Орієнтуватися в новітніх досягненнях з історії України та інших країн світу, світової історіографії та джерелознавства; 11. Знати методологію та методику досліджень історії різних цивілізацій, спільнот; 12. Володіти базовою іноземною мовою; 13. Володіти основами наукової комунікації іноземними мовами; 14. Орієнтуватися в основних закономірностях і тенденціях історичного процесу в просторі і часі; 15. Використовувати набуті знання для вирішення завдань своєї професійної діяльності; 16. Володіти в достатній мірі основами дидактики, педагогічною культурою, загальними принципами організації навчання та виховання; 17. Володіти навичками бібліографічного аналізу, способами і прийомами роботи з різними базами даних, бібліотечними та музейними фондами; 18. Комплектувати, обробляти та класифікувати архівні документи, археологічні та етнографічні матеріали; 19. Користуватися ЕОМ для виявлення й обробки джерельних даних; 20. Володіти необхідним лексичним мінімумом сучасних і давніх іноземних мов в межах потреби своєї професійної діяльності; 21. Вести краєзнавчу роботу, виявляти, пропонувати та сприяти збереженню історико-культурних пам'яток;

	22. Використовувати набуті психолого-педагогічні і методичні прийоми для викладання історичних дисциплін в закладах середньої освіти
--	--

Програмні результати навчання

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знати основи філософії, педагогіки, економіки, права, політології, академічної доброчесності, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості; 2. Знати основи фундаментальних природничих наук, в обсязі, необхідному для освоєння загальнопрофесійних історичних дисциплін; 3. Знати основи теорії історичного розвитку та методології історії; 4. Розуміти закономірності розвитку історичних процесів та конкретний фактичний матеріал з історії рідного краю, України, країн світу; 5. Володіти основами археології, етнології, архівознавства, музеєзнавства та спеціальних історичних дисциплін; 6. Знати явища й процеси української та зарубіжної культури; 7. Знати основи методики викладання історії в закладах середньої освіти; 8. Знати основи методики викладання правознавства в закладах середньої освіти; 9. Знати методи наукових історичних досліджень; 10. Володіти сучасними засобами комунікацій та інформації. 11. Використовувати набуті знання для вирішення завдань своєї професійної діяльності; 12. Викладати історію (предмети спеціалізації – за наявності) в закладах середньої освіти; 13. Володіти навиками бібліографічного аналізу, способами і прийомами роботи з спеціалізованими базами даних, бібліотечними та музейними фондами; 14. Комплектувати, обробляти та класифікувати архівні документи, археологічні та етнографічні матеріали; 15. Використовувати ЕОМ для виявлення й обробки джерельних даних. 16. Володіти державною мовою та необхідним лексичним мінімумом сучасних і давніх іноземних мов в межах потреби своєї професійної діяльності; 17. Вести краєзнавчу роботу, виявляти, пропонувати та сприяти збереженню історико-культурних пам'яток; 18. Використовувати набуті психолого-педагогічні і методичні прийоми для викладання історичних дисциплін в закладах середньої освіти
--	---

ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Захист кваліфікаційної роботи відбувається згідно з п. 9 Положення про кваліфікаційну роботу (проект) ([наказ ХДУ від 09.10.2020 № 953-Д](#)) (згідно п.3.4. [Порядку оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти ХДУ](#) (із змінами та доповненнями) (наказ від 08.09.2021 №890-Д).

Академічна успішність здобувача освіти під час державної атестації здобувачів вищої освіти оцінюється за шкалою, що застосована в ХДУ з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали ECTS.

Критерії оцінювання кваліфікаційних робіт (проектів)

Оцінка за шкалою ECTS	За 100-бальною системою	Оцінка за національною шкалою
A	90 – 100	Відмінно
B	82-89	Добре

C	74-81	Задовільно
D	64-73	
E	60-63	
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Основними критеріями оцінювання кваліфікаційних робіт (проектів) є:

1. Якісні параметри роботи.
2. Якість публічного захисту.
3. Організація дослідження.

Критерії оцінювання кваліфікаційних робіт (проектів) за параметрами роботи та балами

№	Види робіт Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
I. ЯКІСНІ ПАРАМЕТРИ РОБОТИ		
1.	Аргументація актуальності теми, її теоретичної і практичної цінності	7 балів
2.	Достатність використання наукової літератури	7 балів
3.	Необхідність і достатність емпіричних даних для розв'язання визначених завдань	7 балів
4.	Обґрунтованість методики дослідження	7 балів
5.	Обґрунтованість аналізу й інтерпретація отриманих результатів	7 балів
6.	Відповідність висновків завданням дослідження	7 балів
7.	Відповідність структури роботи обраній темі	7 балів
8.	Чіткість, логічність, послідовність викладення матеріалу	6 балів
9.	Грамотність	7 балів
10.	Якість і вірність оформлення роботи	6 балів
11.	Етичний аспект роботи, дотримання норм академічної доброчесності	6 балів
II. ПУБЛІЧНИЙ ЗАХИСТ:		
12.	Лаконічність і логічність виступу студента	6 балів
13.	Глибина і вірність відповідей на питання членів ЕК	7 балів
III. ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ		
14.	Самостійність і планомірний, систематичний характер роботи студента над темою	7 балів
15.	Своєчасність підготовки роботи до захисту відповідно регламенту роботи університету	6 балів
ЗАГАЛЬНА СУМА БАЛІВ (ПІДСУМКОВИЙ БАЛ)		100 балів

Оцінювання кваліфікаційної роботи (проекту) щодо критерію етичного аспекту та дотримання норм академічної доброчесності регламентується Порядком виявлення та запобігання академічному плагіату у науково-дослідній та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти.

Оцінка здобувача за кваліфікаційну роботу (проект) формується на основі оцінки наукового керівника, рецензента та захисту, що регламентується Порядком оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті

Оцінка за кваліфікаційну роботу (проект) може бути знижена у таких випадках:

1. Недоліки в оформленні.

1.1. Відсутність будь-якої складової у структурі роботи, що передбачено чинними вимогами університету до роботи певного рівня вищої освіти.

1.2. Недотримання вимог щодо оформлення робіт.

1.3. Наявність невиправлених друкарських помилок, пропусків, граматичних і стилістичних помилок.

1.4. Відсутність авторської інтерпретації змісту таблиць і графіків.

1.5. Наявність в бібліографії робіт, на які відсутні посилання у самій роботі.

1.6. Наявність помилок в оформленні бібліографії.

1.7. Бібліографічний опис джерел у списку використаної літератури наведено довільно, без дотримання вимог дійсного Положення про кваліфікаційну роботу (проект).

1.8. Обсяг роботи не відповідає вимогам.

2. Недоліки змісту як структурної складової роботи.

2.1. Зміст роботи не розкриває тему повністю.

2.2. Сформульовані розділи (підрозділи) не відбивають реальну проблемну ситуацію, стан об'єкта, тобто не стосуються теми (предмету, об'єкту) дослідження.

3. Недоліки вступу.

3.1. Висвітлення актуальності багатослівне, без зазначення сутності проблеми або наукового завдання.

3.2. Мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно і не відбиває специфіки об'єкта і предмета дослідження.

3.3. В об'єкті не виділяється та його частина, яка є предметом дослідження.

3.4. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу не співвідносяться між собою як загальне і часткове.

3.5. Має місце збіг формулювання проблеми, мети, завдань роботи.

4. Недоліки оглядово-теоретичного розділу роботи.

4.1. Наявність фактичних помилок в огляді літератури.

4.2. Відсутність згадування важливих літературних джерел, що мають пряме відношення до розв'язання проблеми та опублікованих у доступній для студентів літературі, що вийшла друком за останні 5 років.

4.3. Використання великих фрагментів чужих текстів без вказівки на їх джерела, у тому числі кваліфікаційних робіт (проектів) студентів минулих років.

4.4. Відсутність аналізу зарубіжних праць, присвячених проблематиці дослідження.

4.5. Відсутність аналізу вітчизняних праць, присвячених проблематиці дослідження.

4.6. Теоретична частина не завершується висновками і формулюванням предмета власного емпіричного дослідження (для кваліфікаційної роботи (проекту) рівня «магістр»).

4.7. Тема роботи не збігається з метою дослідження.

4.8. Теоретична і практична частини не узгоджуються між собою.

5. Недоліки аналітичного та емпіричного розділів роботи.

5.1. Робота побудована на основі чужої методики, модифікованої і скороченої автором без перевірки якості модифікації і скорочень.

5.2. Автор використовує методики без посилань на джерело їх отримання або їх автора.

5.3. У роботі відсутній детальний опис процедури проведення дослідження: за наведеним описом відтворення процедури є неможливим.

5.4. У роботі відсутня інтерпретація отриманих результатів, висновки побудовані як констатація первинних даних.

5.5. Отримані результати автор не співвідносить з результатами інших дослідників, роботи яких він обговорював у теоретичній частині.

6. Недоліки висновків.

6.1. Кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають визначеним завданням.

6.2. Висновки неконкретні, мають описовий характер.

7. Етичні аспекти роботи.

7.1. Автор порушив етичні норми, не виправдано розкрив анонімність учасників дослідження.

7.2. Автор використовує дані інших дослідників без посилання на їх праці, де ці результати опубліковані.

7.3. Автор формулює практичні рекомендації, пропонуючи рішення, що виходять за межі його професійної компетентності і можуть мати непередбачувані наслідки для суспільства.

8. Недоліки в організації роботи.

8.1. Недотримання графіку виконання роботи.

8.2. Несвоєчасність підготовки роботи до захисту.

8.3. Несистематичність роботи з науковим керівником.

Методика і алгоритм розробки та встановлення критеріїв оцінок відображають рівень виконання якісних параметрів роботи і врахування визначених помилок, недоліків з їх кваліфікаційним поділом на грубі помилки та недоліки.

У випадку незгоди із результатами оцінювання кваліфікаційної роботи/проекту та/або підтвердженнь щодо порушення процедури захисту, здобувач вищої освіти має право не пізніше наступного робочого дня після дня оголошення результатів, подати письмову апеляційну заяву на ім'я проректора. Процедура апеляції регламентується [«Порядком оскарження процедури проведення та результатів оцінювання контрольних заходів у Херсонському державному університеті»](#), затвердженого наказом ректора від 07.09.2020 № 802-Д.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Україна в міжцивілізаційних дискурсах античності, середньовіччя та раннього модерну / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. – Київ: Інститут історії України, 2022. – 568 с. Режим доступу: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Image_file_name=book/0017071.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1
2. Віднянський С. В., Лисенко О. Є., Мартинов А. Ю. Український проект. Цивілізаційні фронтири та соціокультурні екстремі ХХ – початку ХХІ століть. Аналітична доповідь / НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2022. – 128 с. Режим доступу: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Image_file_name=book/0017072.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1
3. Шандра В., Аркуша О. Україна в ХІХ столітті: людність та імперії / НАН України. Інститут історії України. – Київ: Академперіодика, 2022. – 436 с., 96 с. іл. – (Україна. Нариси історії). Режим доступу: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Image_file_name=book/0016941.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1
4. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Р. Клочко. – Х., 2016. – 496 с. Режим доступу: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Image_file_name=book/11082.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1

Допоміжна література

5. Єфіменко Г. Г., Кульчицький С. В., Пиріг Р. Я., Скальський В. В., Якубова Л. Д. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939) / НАН України, Ін-т історії України. – Київ: Академперіодика, 2021. – 620 с., 124 с. іл. – (Україна. Нариси історії).

Режим

доступу:

http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Image_file_name=book/0016476.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1

6. Даниленко В. М., Крупина В. О., Кульчицький С. В., Лисенко О. Є., Стяжкіна О. В., Якубова Л. Д. Україна в епіцентрі протистояння світових систем (1939–1990) / НАН України, Ін-т історії України. – Київ: Академперіодика, 2021. – 544 с., 96 с. іл. – (Україна. Нариси історії). Режим доступу: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Image_file_name=book/0016477.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1
7. Головка В. В., Якубова Л. Д. Україна і виклики посттоталітарного транзиту (1990–2019) / НАН України, Ін-т історії України. – Київ: Академперіодика, 2021. – 592 с., 48 с. іл. – (Україна. Нариси історії). Режим доступу: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Image_file_name=book/0016478.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1
8. Павленко В.Я. Запорозьке козацтво на території Херсонщини. Вид. 2 доповнене. - Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2014. – 79 с.
9. Регіональна історія України: Збірник наукових статей / Гол. ред. В. Смолій; Відп. ред. Я. Верменич. НАН України. Інститут історії України, Відділ історичної регіоналістики. – Вип. 7. – К.: Інститут історії України, 2013. – 234 с.
10. Ресент О. Лисенко О. «Історичні зошити». Огляд видань інститут історії НАН України. – К., 1997.
11. Ричка В. М. «...И просвети ю крещеньем святым» (Християнізація Київської Русі) / НАН України. Інститут історії України, Центр досліджень з історії Київської Русі. – К.: Інститут історії України, 2013. – 222 с.
12. Черкас Б. Західні володіння Улусу Джучи: політична історія, територіально-адміністративний устрій, економіка, міста. (XIII–XIV ст.) / Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2014. – 387 с.

Інформаційні ресурси

13. Сайт Інститут історії України НАН України: <http://history.org.ua/uk>
14. Офіційний веб-портал Державної архівної служби України: <https://archives.gov.ua/ua/>
15. Сайт Національна бібліотека України ім. І.В. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>
16. Електронний репозитарій Херсонського державного університету. Режим доступу: https://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library/Resource_2017/Digital_resources_2017/eKhSUIR_2017.aspx

Гарант ОП

(Підпис)

Наталія КУЗОВОВА